

X 1860 450

J E S U S!

*
**

DISSERTATIUNCULA SCHOLASTICA POSTERIOR

DE

STATUIS,

Qua

ACTUM ORATORIUM

DE

STATUIS

POSTERIOREM,

eumq;

ILLUSTRISSIMAE COMITIS

AC DOMINAE,

DN. AEMILIAE
JULIANAE,

COMITIS Schwarzburgi & Hohnsteinii,

Natae de BARBY & MÜHLINGA COMITI, DOMINAE Arnstadii, Sondershufae, Leutenbergae, Lohrae & Clettenbergae, &c. &c. &c.

MAXIME SOLENNI NATALI XLIX.

DICATUM,

&

à tribus supremæ Classis Auditoribus

D. d. XXXI. Augusti circ. hor. VII.

finitâ prece matutinâ publicâ,

memoriter habendum,

indicit

¶

AD EUNDEM

AMPLISSIMOS ILLUSTRIS HUIJ. SCHOLAE
PROVINCIALIS SCHWARZBURGICAE

STATORES

OMNEISQ. ERUDITOS ATQVE DOCTOS HUIJUS

Loci RELIQUOS

CVM

DN. RECTORE

quàm decentissimè

invitat

JO. FRIDERICUS HEKELIUS.

RVDOLSTADII, LITTERIS SCHULZIANIS.

Voniam ante aliquot Mensium spatia, cum videlicet ILLUSTRISSIMI PATRIAE NOSTRI PATRIS *Festum Genethliacum* celebraretur publicè, STATUARUM ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑΝ non solum, sed & ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑΝ, *Causam* nempe *Efficientem*, *Subjecta*, *Materiam*, *Formam* ac *Finem* in se complectentem, virili pro parte perlustravi, etiam in EARUM *Usum*, *Nobilitatem*, *Praestantiam* atque plura alia, quae in hac *Materia* nos in admirationem verè magnam rapiunt, hanc vice placet inquirere. Notandum autem, quòd *Ufus* STATUARUM ac SIMULACRORUM in res diversas ac varias se extendat, mirificamque, *L. Coel. Rhodiginò* a) scribente, hominibus praestet memoriam. Nam in *Architecturâ AEdiumque, exstructionibus* vice *Columnarum* β) interdum aliquid sustinebant STATUAE, *Mensarumque* γ) & *Lectorum Fulcra*, sive *Pedes*, in SIMULACRA formabantur varia. Interdum alia subibant Ministeria, cujusmodi erant *Lampades in usum praeferre nocturni luminis*, quemadmodum de SIMULACRIS *Juvenum* illis Poëtarum dulcissimus, *T. Lucretius Carus*, δ) hunc in modum canit:

*Si non aurea sunt Juvenum SIMULACRA per aedes
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris,
Lumina nocturnis epulis ut suppeditentur.*

Ute-

- a) Lib. XXIX. *Lect. Antiqu. c. XXIV. col. 1651. G. Conf. Em. Figrelii LIBER SINGULARIS de Statuis Illustr. Romanor. c. VI. p. 52.*
- β) Has autem *Columnas*, vel STATUAS, proprie ad *Aedes* non spectare, ex Lib. L. ff. *Tit. XVI. l. 245.* est colligendum, ubi ex *Pomponii Lib. X. Epistolar.* verba extant sequentia: *STATUAE affixae basibus structilibus, aut Tabulae relegatae catenis, aut erga Parietem affixae, aut si similiter cohaerent lychni (pensiles inprimis,) non sunt AEdium. Ornatus enim AEdium causâ parantur, non quòd Aedes perficiantur.*
- γ) Vid. *Juvenalis Satyr. XI. v. 121. seqq.*
- δ) Lib. II. de *Natur. Rer. v. 24. seqq.* *Ufus* STATUARUM etiam in hoc olim consistebat, ut, *M. Ann. Lucanò Lib. IX. de B. C. v. 808. seqq.* scribente, in Theatris per minuta quaedam earum foramina expressus odoratus humor, h. e. *Crocus vinò dilutus*, seu *Imber odoratus*, Graecis *Κρόκος ὁ παινόμενος*, sicuti doctissimus *Thomas Farnabius* in *Notis Marginalib.* ad jam cit. *Lucani* loc. testatur, appositè appellatus, Spectatoribus adspergeretur. Quò respexisse videtur *M. Val. Martialis Lib. IX. Epigr. LX.* (& quidem juxta Edition. *Langianam* ac *Burmeisterianam*) v. 11. & 12. de *Polycleti STATUIS* hunc in modum canens:

Consuluit nares, an olerent aera Corinthon:

Culpavit STATUAS &, Polyclete, tuas.

Ecquid dicam? *Herbam* in capite STATUAE natam collectamque in vestis pannò,

Utebantur & STATUIS atqve IMAGINIBUS Veteres, Jctis te-
stantibus, e) in *Funerum Pompis*, quando non *proprias* tan-
tum, sed & *Amicorum* STATUAS *singularis affectus causâ*
poni ac erigi jubebantur. Exempli loco sit STATUA ista *Ennii*,
Poetae vetustissimi, quam *P. Scipio Africanus Senior* Mo-
numento suo ipse jussit imponi. Ita enim *Plinius*, §) hâc in
re nequaquam testis corruptus, scribit: *Prior Africanus*
Q. Ennii STATUAM *Sepulchro suo imponi jussit: clarumq;*
illud nomen, immo verò spoliū ex tertiâ Orbis parte ra-
ptum in cinere supremo cum Poetae titulo legi. Et ejus-
modi STATUIS tanta erat quotidiè veneratio, ut, annotan-
te *Figrelis*, n) EAS, tanquam rem religiosam, acqve, ac
Sepulchra, violare ac revellere nemini liceret. Omnium
autem maximus STATUARUM *Usus* hic erat, ut *Jus*
Asyli, §) cui & *Rolandinae* STATUAE i) olim accense-
bantur, non solum ad DEORUM, *) sed & insignium,

- imper-
pannò, & alligatam in linò ruffò capitis dolorem confestim sedare, *Plinius*, Na-
turae mysta haud infelix, Lib. XXXIV. H. N. c. XIX. p. 450. lin. 46. seq. tradit.
- 6) Leg. Lib. III. Cod. Tit. XLIV. l. 7. ubi Lex vetus, *Gordiano & Pompeiano*, Roma-
norum Consulibus, lata, ita se habet: STATUAS *Sepulchro superimponere, vel*
Monumento, quod à te exstructum profiteris, Ornamenta, quae pura, superad-
dere non prohiberis: cum jure suo eorum, quae minus prohibita sunt, unicuique
facultas libera non denegetur.
- §) Lib. VII. *Hist. Nat.* c. XXX. p. 116. lin. 8. seqq.
- n) Loc. allegatò cap. X. p. 81.
- §) *Cadmus*, cum *Thebis* conderet, primum ASYLUM communiter aperuisse fer-
tur, ad quod fugientes sine discrimine Servi, aut Liberi, ab omni poenâ tuti
erant, sicuti notat *Alexander* ab *Alexandro* Lib. III. G. D. c. XX. p. 153.
- i) De HARUM *Nominis Occasione*, quò *Tempore & quâ Occasione istae posita*, it. de
Juribus ac Privilegiis, quorum hae *ROLANDINAE* STATUAE indices esse perhiben-
tur, deqve STATUIS *ROLANDINIS nullius Libertatis*, elegantem *Disputatio-*
nem, *Francosurti* ad *Oderam Eichhornianis* litteris A. D. non adj. impressam, pu-
blicavit *Jo. Fridericus Rhetius*, Jctus optimus atqve excellenter clarus, in quâ
capax atqve studiosus Lector multa curiosum suum animum omnino recreantia
passim deprehendet.
- *) *Conf. Gustavi Carlholmsi Vermelandi Sveci*, *Dissertatio de ASYLIS*, *Upsaliae*
d. XXV. Febr. A. D. M. DC. LXXXII. Virò litteratissimò ac longè celeberrimò,
Joanne Bilberg, *Mathem. Prof. Publ. praesidente*, habita, & à clarissimò *Ri-*
gensium Demosthene, *Henningò Witteniò*, Amicò meò magnò, unâ cum *Emun-*
di Figrelis de STATUIS *Romanor. illustrium* Librò, quò saepe in duabus his *Dis-*
fertationibus sum usus, pluribusqve *Opusculis* eruditis aliis, è *Livoniâ* dono
mihi, qui tanti beneficii atqve favoris nunquam ero immemor, missa, Part. I.
c. VI. §. 2. p. 88. Hec probè notandum existimo, STATUARUM (*quorundam*
faltem) *Deorum*, *Dearumq;* non solum, sed & *Imperatorum* hoc Jus fuisse exi-
mium, ut eas à *Servis* tangi omnino nefas fuerit. *Marmorea enim Lavinii basis*
apud *Justum Lipsium* in *Comment. ad Taciti Lib. III. Annal.* p. 161. his verbis ex-
ornata est:

MAVORTIO
SACR.
HOC. SIGNUM
A. SERVO. TANGI
NEFAS. EST.

imperterritorumque IMPERATORUM, λ) REGUM

Et scribit *M. T. Cicero*, ille Oratorum atque Philosophorum Deus, *Orat. VII. in Verr.* quae habetur Volum. I. *Oration.* fol. 274. fac. b. Edition. *Sturmiano. Argentoratensis* in 8v. quod *Simulacrum CERERIS* à Virò non modò tangi, sed ne aspici quidem fas fuerit. Ideoque sacris hisce STATUIS vela olim oppansa fuisse, *Petrus Colvius* in *Notis ad L. Apuleji Madaurensis Lib. XI. Metamorph.* p. 156. Edition. *Rapheleng.* in 8v. optime commemorat. Ad STATUARUM Numinibus positarum eminentiam etiam hoc spectabat, quod *Eae*, dum nulla Corona, *Plinio* Lib. XVI. c. IV. p. 267. lin. 38. narrante, nì DEO dabatur, etiam coronatae fuerint. Vid. denuò *Plinius* Lib. XXXIV. c. VI. p. 598. *Lazius* Lib. IX. *Commentar. Reipubl. Rom.* c. XIX. p. 813. lin. 39. seqv. Huc spectat, quod *Artemidorus* Lib. II. de *Somniorum Interpretatione* c. XXXIV. p. 231. Edition. *Frobeniano-Basileens.* in 8v. Janò *Cornariò* interprete, sequenti modò recenset: *Coronare DEOS floribus & ramulis convenientibus, iisq; receptò more dicatis, omnibus bonum significat; non tamen citra curas eventurum. Servum autem admonet hoc Somnium, ut Domino obediat, & quae illi grata sunt, faciat.* Quae verba subtilissimus atque acutissimus *Paschalius* Lib. IV. *Coron.* c. IX. p. 231. sic est interpretatus: *Ac si dicat, quomodo Coronae in somniis visae DEO gratae sunt: ita servus hoc visum admonetur, ut eam operam Domino praestet, quae omnium ei maxime adlubescit.* Verba ipsius *Artemidori* haec sunt: *Στεφανὸν Θεὸς αὐτῆσι καὶ κλάδοις τοῖς ἄριστοι καὶ νενομισμένοις ὁσίοις εἶναι ἀγαθὸν πᾶσιν, ὅτι ἀνευ μὲν τοῖς Φεγγίδων διαπορησόμενον. Δέλω τὸ ἄξιον τὸ τοῖσιν, πείθεσθαι καὶ χαρισμένα ποιεῖν.* Quà formà autem *Simulacra Deorum* STATUIS olim sunt imposita, docet *Stephanus Zamofius* in *Analectis Lapidum vetustor. & nonnullarum in Dacia Antiquitatum*, iisq; *Wolfg. Kovachocio*, Regni *Transsylvaniae* summo Cancellario, inscriptis, & *Francof. A. CHR. M. D. XCVIII.* in fol. reg. litteris *Wecheluanis* impressi. Cap. VII. p. 25. *SIMULACRA* (inquiens) *JOVIS Deorumq; omnium olim pro more Gentium Columnae quadratae insisterant, eò quòd haec Figura immotam habeat praereliquis stabilitatem, atq; eò significari volebant omnia, volucris Globi instar verti & converti, DEUM solum esse stabilem, qui, ut Poëtae canunt, ipse stabilis dat cuncta moveri.*

λ) *Leg. Carlsholm* loc. cit. §. V. p. 98. seqv. ut & *Jo. Henr. Rhonii* *JUS SUPPLICUM, sive Dissertatio Historico-Politica de ASYLIS*, Cap. I. p. 16. ubi addit rationem, cur in hanc effusam ambitionem primi illi *Reges Imperatoresq;* sint prolapsi, nimirum quòd humilius obsequium à Subditis sperarent, si hòc STATUARUM cultu Diis se immortalibus aequari finerent. Sed hic honos, dum recens fuit, tolerabilem intra modum se continuit, postquam, crescente vi, *Imperatorum* adulatio simul certatim in Aulas *Principum* invasit, moresq; corrupit, major aequò *Imperatorum* Imaginibus reverentia haberi coepit: & Majestatis Lege, omnium accusationum complementò, saevitum in eos, qui has confarent, aut venderent. Ideoque *Catoni*, *Censorum* severissimo, impium & audax facinus fuerit, eum, *C. Cornel. Tacitò* Lib. I. *Annal.* c. LXXIII. p. 53. testante, *Cassius*, *Mimus* quidam corpore infamis, apud *Tiberium* impietatis fuerit accusatus, quòd hortis venditis *Imaginem Augusti* simul mancipasset. Et dicunt *Jurisperiti* nostri, *Majestatis* esse, ne *STATUAE Caesaris* vendantur, si jam sint consecratae. Conf. *Scipio Gentilis* Lib. singulari *Originum* p. 268. Et sicuti nefandum fuerit facinus, *STATUAS Imperatorum* vendere: sic, *Barnabà Briffoniò* Lib. VII. de *Formulis* p. 655. seqv. ex Lib. XLI. ff. Tit. I. l. 41. commodè tradente, erat idem facinus, quascunq; *STATUAS* in Civitate positas auferre, vel easdem detruncare atque prorsus dejicere. Scribit enim *Tacitus* loc. jam alleg. cap. LXXIV. p. 36. quòd *Augusti* *STATUAE* Caput amputatum sit, & contra *Tiberii* Effigies indita. Immo ejusdem *Imperatoris* *STATUAS* à magnae illius *Antiochiae Syriacae* Civibus, publicorum *Tributorum*, quae singulos in dies ab *Exactoribus* excogitabantur, cumulationes non ferentibus, foedè prorsus dejectas esse, (αἰχρῶς κατέλοντες) *Zosimus*, *Comes ex Advocatò Fisci*, quem aequè, ac *Entropium*, ex illustri *Sekkendorfianò* donò perpetuò possidebo, Lib. IV. cap. XLI. §. I. p. 540. Edition. *Cellarianò-Cixensis* haud incertus autor est. *STATUAS* autem

GUM μ) atque PRINCIPUM ν) STATUAS, tradente *Henrico Salmuthio*, ξ) multi laboris ac summae eruditionis Virō, produceretur. Et ejusmodi Asylum Serpentem illum aeneum, a *Mose*, fidelissimō DEI Cancellariō, ο) in Desertō, mandante ipsō DEO, ut ipsa *Scriptura Sacra* (*Numer. XXI, 8.*) testatur, in Miraculi memoriam, h. e. in *expressam quendam STATUAE Formam*, erectum, ego fuisse arbitror, quoniam ipsum, qui, praeter illuminatissimi *Joannis Evangelistae* testimonium, (*Cap. III, 14.*) etiam juxta *Cabbalam π)*

VERUS

autem, sicuti quoque ex *Lazio* loc. *Not. praeced. alleg. p. 811. lin. 39. seqq.* apparet, non solum *dejectas*, sed & *HASTAS fractas* esse, *Hermannus Hugo* Lib. V. de *Militiā Equ.* c. I. p. 315. multis allegatis exemplis, probat. Sic *STATUAS* (facinorosorum & improbosorum homuncionum praecipue) procul vicinia honoratorum etiam submotas esse, praeter *C. Vell. Paterculum*, qui Lib. I. *Hist.* c. XI. §. 3. *STATUARUM Equestrium* turmam ex *Macedoniā Romam* delatam narrat, etiam *Figrelina* noster loc. per saepe denomin. c. XXV. p. 217. approbans confirmat. Caeterum summae erat eminentiae, *Heroum ac Imperatorum STATUAS* non solum pingvi oleo ungeri, sed eas quoque *Lauru* coronare. Sic *Alexander M.* cum, referente *Plutarchō* in *Ejus Vitā* p. 672. C. Tom. I. Oper. *Illum* transgressus *Minervae Heroibusq.* sacrificaret, *Achillis STATUAM* unxit pingvi oleo. Cur autem *Caesaris STATUA Laureā Coronā*, cui fascia praeligata erat candida, exornata fuerit, vid. apud *Svetonium* in *Ejus Vitā* c. LXXIX. p. 164. Edition. *Petrinō. Basil.* in 8v. & ex eō *Not. ΦΦ. ad §. I. Cap. III. Libelli mei vilissimi de Poëtar. CORONA Historico Philologici* p. 94. Edition. *Cygnæae in 12.*

- μ) Scribit enim *T. Livius Patav.* Dec. III. Lib. III. ab U. C. p. 157. Edition. *Vincentiano-Lugd.* in 8v. *Decium Magium*, *Campanorum* Principem, ab *Annibale* vincitum ad *STATUAM Ptolemaei* Regis confugisse, deportatumque a custodibus *Alexandriam* ad *Ptolemaeum*, dum eum docuisset, contra Jus Foederis vincitum se ab *Annibale* esse, vinculis ex voto esse liberatum, permissumque, ut rediret, seu *Romam* mallet, seu *Capuam*.
- ν) Hae pro *ASYLIS*, cum videlicet ad unum eminentis ac summae *Rei Romanae* summa esset delata, etiam tandem coli coeptae, sicuti videre est ex multis *Juris Justinianei* priscorumque *Autorum* locis, quos eruditus *Rhenius* loc. ad *Not.* λ) cit. p. 15. fideliter allegat. Et notum est cuius amasiorum atque cultorum *Themidos*, de his, qui ad *STATUAS PRINCIPUM* confugiunt, peculiarem in *CODICE Titulum* extare. Et has *STATUAS* tantō cultu *Antiquitas* prosequuta est *gentilitia*, ut, tradente *Paschaliō* Lib. X. *Coronar.* c. XI. p. 698. ante eas nihil quod dictu, factive turpe duceretur, dici, fierive esset licitum. Qui autem hōc magnō *STATUARUM* honore afficiebantur, in *Earum Dedicatione* saepe *Sportulas*, *Divisiones*, aut *Epulum* dabant, darive solenniter ac copiose jubebant. Id quod *STATUARUM Titulis* atque *Inscriptionibus*, à *Brissoniō* Lib. VIII. de *Formul.* p. 726. studiosè collectis, passim est declaratum.
- ξ) In *Notis* ad *Guidonis Pancirolli* Tit. XXXIII. *Deperditar.* p. 219.
- ο) Ita enim dicitur illustri *Thomae Lansio* Oratione I. eaque de *Principatu inter Provincias Europae* inscripta, p. 8. Edition. 3. *Lucae Evangelistae Actor.* VII, 20. appellatur εἰς εἰς τῷ θεῷ, h. e. *divinitus venustus*, quoniam *Gregoriō Nazianzenō* Orat. VI. ad *Gregor. Nyssenum* loquente, *Sapientiam* suam (*addam insignem*) ab ipsō Deo *immediatè* accepit.
- π) Sunt enim nonnulli, qui ductu supra citati *Joannaei* Dicti ipsas *MESSIAE* & *SERPENTIS Voces* quoad *Numeros* ita inter se comparant, ut dicant, quemadmodum *שׂוּמָן*, i. e. *Serpens*, in *Numeris* conficit CCCLVIII. ita etiam *מָשִׁיחַ*, h. e. *MESSIAS*, totidem nobis exhibet. Leg. *Jo. Michaël. Dilherri*, Theologi ac Philologi, cum viveret, celeberrimi, *Atrium L. S. Ebr.* Additam. IV. p. 85. ubi addit, *Autores* istos hoc non temerè ac frustra, sed potius sapientissimō *DEI*

verus CHRISTI Typus erat, intuentes *Judaei* à morfu Serpentum ignitorum ac venenosorum, qui immittebantur poenae locò in Populum, ex votò convaluerint. Quòd autem *Serpens iste aeneus* primitivae Ecclesiae Patribus, ipsisque Papaeis ad excolendam *Iconolatriam* STATUARUMQUE *adorationem* ρ) atque *exosulationem*, σ) Paganis aeternae ac verae lucis egentibus inprimis olim ac etiamnum propriam, occasionem atque ansam nullò modò dederit, contra prolixissimam *Jo. Baptistae Casalii*, τ) Viri aliàs fat docti atque celebris, assertionem ita hoc probandum est, quoniam, ipsò *Γεωργίου* Codice υ) teste, *Hiskias* vel *Ezechias*,

consiliò, occultòque ipsius aeternae Providentiae ductu, factum censere, ut sic *Serpens ille aeneus* in eò etiam CHRISTI fuerit Typus, quòd utrumque Nomen eundem pariat Numerum.

- ρ) Sic STATUAM istam, quam *Saxones* victores *Welpesholdi* erexerunt, etiam à Plebe *superstitiosè* cultam fuisse, *Albertus Kranzius*, magnae famae Historicus, Lib. V. *Saxoniae* c. XXXVI. p. 130. Edition. *Cisnerianò-Francof.* in fol. haud incertus autor est, quando scribit: *Decimò quintò deinde post centum ac mille annò, quò Imperator HENRICUS in Saxonia iterum duceret, LUDERUS Dux & REYNERUS Episcopus Halberstadiensis, ac FRIDERICUS Comes de ARNSBERGE justam illi aciem objecerant in locò, qui dicitur WELPESHOLD. Impares quidem numerò Saxones, sed virtute & alacritate pares initò, & in fine etiam superiores sunt inventi. Nam, confertis manibus, victoria penes Saxones fuit. Tropaeum erexere Victores in locò pugnae, armatum clavà Virum cum dependentibus armis Saxoniae. Hanc STATUAM rustica Plebs in superstitionem versa coepit, velut idolum, venerari, arbitrata, esse Antiquitatis DEUM, quem dixerè JODUTE. &c. Haecenus praestantissimus Kranzius. Conf. Athenagoras in Apologia, vel Legatione pro Christianis, p. 242. & 244. Edition. Rechenbergiano-Lips. in 8v. Heic annectendum existimo, Ethnicorum veteres non solum SIMULACRA ac STATUAS, sed & Lucos ac Sylvas adorare ac venerari solitos esse, quemadmodum testatur ipse *Plinius* Lib. XII. c. I. p. 216. lin. 48. seq. & ex eò *Janus Rutgersius*, *Vir Phoebus ac Minervae charus*, Lib. III. *Var. Lect.* c. II. p. 198. Edition. *Elzeviriano-Lugdun.* in 4t. reg. Vid. *Plinii* Lib. XXXVI. c. V. p. 636. lin. 40. seq.*
- σ) *Leg. Aurel. Prudentii* Cl. Apotheosis v. 522. seqq. & Lib. I. contra *Symmach.* v. 350. seq. *Adr. Turnebi* Lib. XXV. *Adversarior.* c. I. col. 922. lin. 25. seqq. *Daniel. Fessellii* Lib. III. *Advers. Sacr.* c. VII. §. 4. p. 276. Tom. I. *Martini Kempii*, *Corculi mei* svavissimi, *Dissert. VI. limatissimi Operis de OSCULIS Polyhistorici*, muneri mihi *Regiomontò Dresdam* transmissi, §. XVII. p. 168. ut & *Discursus mei de OSCULIS Philologici* Cap. III. p. 45. Edition. *Chemnic.* in 12.
- τ) Part. I. de *Veteribus sacris Christianorum Ritibus* c. II. p. 14. Edition. *Tanino-Romanae* in fol. Fecit enim ex hòc mandatò DEI nostri *particulari & prorsus singulari GENERALE*, quaerendò: *Quis unquam formatas ex ore DEI IMAGINES audebit impugnare?* Dicitque porrò, *Motum animae ad IMAGINEM esse relativum ad rem imaginatam, IMAGINESQUE affectum in pectoribus FIDELIUM, qui illas aspiciunt, excitare, & concludit tandem, praemissis multis aliis, multum adjumenti IMAGINES SACRAS conferre compunctioni, h. e. conversioni nostrae, cum inprimis ex Bedae Venerabilis Cap. XIX. de Templò Salomonis sic scribit: IMAGINUM aspectus (minimè nempè supersticiosus) multum compunctionis sollet praestare contuentibus, & eis, qui litteras ignorant, quasi vivam Dominicae Historiae pandere lectionem.*
- υ) II. Reg. XIX, 4. ubi *Serpens aeneus* אֶרֶץ אֵשׁ, h. e. *Particula Aeris*, à rad. אֶרֶץ, quòd *Aer* designat, dicitur.

φ) Loc.

chias, hoc *Simulacrum aeneum* cum reliquis *Idolis*, *ARIS* nempè ac *STATUIS*, combussit, ferio putans ac arbitrans, esse longè melius, Miraculi monumentum, uti *Dilherrus*, φ) beneficorum *Noribergensium* Praesidium quondam & dulce Decus, χ) loquitur, antiquari, quàm *Filios Israëlitarum*, cultum quippe *STATUAE* isti, sicuti *Idolis*, nequaquam malò animò licèt, exhibentes, Idololatrias fieri. Notum enim est, quòd, *Martinò Kempio*, ψ) clarissimò *Borussorum* Phoebo, apprimè monente, illa adoratio, quae ad Prototypum, vel id, quod imagine repraesentatur, directà est, Verbo *DEI* & *Doctrinae Veteris Ecclesiae* apertò Marte repugnet. Rectè proindè *Franciscus Petrarcha*, ω) primus post *Augustaeum Aevum* in *Capitoliò Romano* Pœta LAUREATUS dignissimè creatus, αα) sequentia verba protulit: *Delectari quoque sacris IMAGINIBUS, quae spectantes beneficii coelestis admoneant, pium saepe excitandisq; animis utile.* Profanae autem, etsi interdum moveant atqve erigant ad Virtutem, tum tepentes animi, rerum nobilium memorià recalescunt; amandae tamen, aut colendae, aequò amplius non sunt, ne, aut stultitiae testes, ββ) aut avaritiae ministrae, Fidei, aut Religioni verae & Praecepto illi famosissimo: *Custodite Vos à SIMULACRIS: sint rebelles.* Et ut *Cultus coelestibus Corporibus* exhibitus pariter vanus atqve perniciosus est: sic, conquerente *Savonarola*, γγ) integerrimò *JESU CHRISTI* Martyre, δδ) magis est vanus atqve perniciosus cultus iste, qui *Idolis* & *lapideis*, vel *fusilibus STATUIS*, *sculptilibusq;* tam *Hominum*, quàm *Bestiarum* absolutè olim praestabatur. Auxit hanc coecitatem & furores hos *Diabolus*, Mortalium ille seductor astutus atqve vigilans, cum (ut *Cassparis Penceri*, εε) Viri ob insignem ac summam Eruditionem meliore fatò, cum vive-

φ) Loc. cit. in Specie in *Compendiò Lexici* p. 179.

χ) Ita vocavit MAECENATEM *Horatius* Lib. I. Od. I. v. 2.

ψ) Loc. ad Not. σ) alleg. §. XV. p. 162. seqv.

ω) Lib. I. de *Remediis utriusque Fortunae* Dialog. XLI. de *STATUIS* agente, p. 135. Edition. *Lecriano-Roterod.* in 12.

αα) Conf. *Ovenstedtii*, venerandi Senis, *Dialogus de Patriis Viror. Illustr.* p. 316.

ββ) *SIMULACRA* enim insensibilia colere extremae esse dementiae, *Hieronymus Savonarola*, *Ferrariensis*, Lib. IV. *Triumphus Crucis*, seu de *Veritate Fidei* c. IV. p. 331. Edition. *Aerissensiano-Antverp.* in 12.

γγ) Loc. jam cit. p. 330. Ideoqve *Petrarcha* loc. ad Not. ω) alleg. p. 134. *STATUAS Oculorum illecebras*, rectissimè appellavit.

δδ) Vid. *Nicolai Reusneri*, Viri, cum viveret, valdè curiosi ac seduli, *Icones*, seu *Imagines Viror. litteris Illustrum*, p. 22. Edition. II.

εε) *Commentar. de Praecipnis Divinationum Generibus*, in *specie de Oraculis*, fol. 142. fac. b. Edition. *Fabriano-Servestanae* in 8v. maj.

FA 11e 150

viveret, dignissimi, verbis heic utar) *voce, cantu, Capitis nutu, aversione, inflexione ad Latera, Manuum gesticulationibus, blandiore arrisione, Oculorum contractione & minaci Frontis corrugatione*, aut *aliis motibus* signa propitiae, vel alienae, averfaeque atque abhorrentis voluntatis ex variis atque diversis STATUS quotidiè ferme edidit. Exemplis, quae Propositi atque Instituti mei ratio Chartaeque angustia hac vice recitare prohibent, hoc sum corroboraturus, quando in *specie de STATUARUM Miraculis* aliò tempore, annuente DEO, pro virili agam. Interea tres Adolescentes neutiqvam mali commatis, JUSTUS MICHAËL HEDWIG nempe, *Regislacensis Schwarzburgicus*, HENRICUS CASPAR TRAUTMANN, *Rudolfopolitanus*, & LUDOVICUS (D. JUSTI Fil.) SOEFFINGIUS, etiam è *Nostratibus*, crastinò die, quò ILLUSTRISSIMAE COMITIS AC DOMINAE, DN. AEMILIAE JULIANAE, COMITIS SCHWARZBURGI & HOHNSTEINII, NATAE DE BARBY & MÜHLINGA COMITI, DOMINAE ARNSTADII, SONDERSHUSAE, LEUTENBERGAE, LOHRAE & CLETTENBERGAE, &c. &c. DOMINAE NOSTRAE CLEMENTISSIMAE ac MAXIME BENEFICAE, ANNALEM XLIX, cumque non ita pridem & d. XIX. huj. Mens. *Augusti* feliciter exortum, in *Illustri hoc Athenaeò Provinciali Hohnsteinio-Schwarzburgicò* pie ac ritè celebrabimus, è Discipulorum potiorum Coetu in conspectum prodibunt publicum, non solum de STATUARUM MATERIA, FORMA atque FINE promptà è Memorià peroraturi, sed & ILLUSTRISSIMAE MATRI NOSTRAE PATRIAE Virtutis, Reverentiae atque Perennitatis STATUAS, brevissimis insculptis Lemmatibus, *Vota ac Desideria* nostra pro incolumitate atque longaevà vità ILLUSTRISSIMAE COMITIS NOSTRAE seriò exprimentibus, quàm humillimè erecturi. Quapropter, ut *Litteratorum* atque *Doctorum* quilibet ACTUM HUNC SOLEMNEM praesentià suà splendidà ac valdè gratà haud illubenter condecoret, eà, quàm par est, ratione peto, cuilibet, qui apparebit, quicquid à tenuitate meà commodè & ex votò potest proficisci, nequaquam denegaturus. Public. *Rudolfopoli* o. d. XXX. *Augusti*, Aò. MESS. M. DC. LXXXV.

WMT

MG

JESUS!

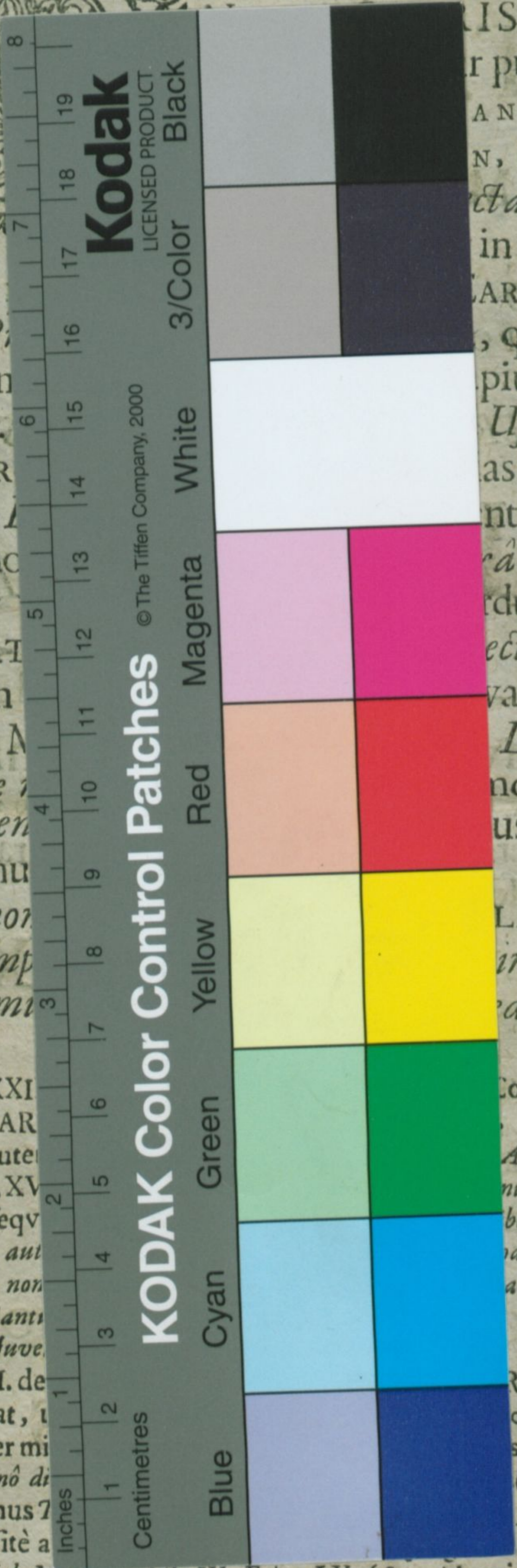
*
**

Voniam ante aliquot Mensium spatia,
cum videlicet ILLUSTRISSIMI PATRIAE

virili pro
tatem, P
nos in adm
inquirere.
SIMULACR
camque, A
stet memo
ctionibus
bant STAT
Pedes, in
subibant M
praeferre
CRIS Juven
rus, d) hu
Si non
Lamp
Lumi

- a) Lib. XXI
- GULAR
- β) Has aute
- ff. Tit. XV
- tant seqv
- tenis, aut
- mis,) non
- perficiant
- γ) Vid. Juve
- δ) Lib. II. de
- sistebat, t
- tris per mi
- cus vinò di
- ctissimus?
- appositè a

IS Festum Genethlia
r publicè, STATUARUM
AN non solum, sed &
N, Causam nempe Ef-
cta, Materiam, For-
in se complectentem,
ARUM Usum, Nobili-
, quae in hac Materiâ
piunt, hac vice placet
Usus STATUARUM ac
as se extendat, mirifi-
nte, hominibus prae-
câ AEdiumq, exstru-
rdum aliquid sustine-
ectorum Fulcra, sive
varia. Interdum alia
Lampades in usum
nodum de SIMULA-
us, T. Lucretius Ca-
LACRA per aedes
inentia dextris,
editentur.

Ute-

Conf. Em. Figrelîi LIBER SIN-
AEdes non spectare, ex Lib. L.
nii Lib. X. Epistolar. verba ex-
bus, aut Tabulae relegatae ca-
aerent lychni (penfiles inpri-
ansâ parantur, non quò AEdes

RUM etiam in hoc olim con-
os. seqq. scribente, in Thea-
s odoratus humor, h. e. Cro-
© ὁ παρόμοιος ©, sicuti do-
jam cit. Lucani loc. testatur,
r. Quò respexisse videtur

M. Val. Martialis Lib. IX. Epigr. LX. (& quidem juxta Edition. Langianam ac
Burmeisterianam) v. 11. & 12. de Polycleti STATUIS hunc in modum canens:

Consuluit nares, an olerent aera Corinthon:

Culpavit STATUAS ©, Polyclete, tuas.

Ecquid dicam? Herbam in capite STATUAE natam collectamque in vestis
pannò,